

Vlasta Kopová

Asistovaná reprodukce z hlediska církevní nauky a současné praxe

Bakalářská práce předložená na UK KTF 8.12.2008

Posudek vedoucího práce

Zadané téma práce bylo vyvoláno rostoucím rozporem mezi společenskou praxí, ve které se poměrně často uplatňuje umělé oplodnění, a církevní naukou, která je striktně zakazuje. Tento rozpor je problémem, před kterým stojí jak moderní medicína, resp. lékaři a další odborní pracovníci, tak církevní magisterium. Oběma stranám klade celou řadu otázek, o kterých by bylo třeba se alespoň zmínit. Předpokladem toho je, že si autorka této práce položí otázku, zda postoje obou stran jsou dostatečně zdůvodněné, a nebude je pouze citovat. Ostatně o argumentech asistovanou reprodukci obhajujících nepojednává vůbec.

Autorka v práci poměrně správně popisuje stav dané problematiky, jak se jeví z hlediska lékařského či z hlediska potenciálních rodičů, kterým se nedaří počít dítě.

Kromě toho poměrně správně vykládá zásady církevní nauky podle církevních dokumentů vztahujících se k této problematice.

Je však zřejmé, že mezi těmito dvěma oblastmi je a narůstá napětí, neboť společnost do veliké míry církevní nauku zakazující manipulaci s lidským životem nerespektuje. To platí částečně, jak je známo, i o křesťanech, i o katolících. Zároveň platí, že církevní nauka mnohým dvojicím marně toužícím po dítěti nenabízí řešení, která by je uspokojovala. Toto napětí vede k otázkám, na které je obtížné nalézt odpověď. Základním problémem předložené práce je, že se o to ani nepokouší. Její autorka pouze předkládá morální výzvy církevní autority, i když si musí být vědoma toho, že jim společnost do značné míry nenaslouchá.

Práce obsahuje velké množství tvrzení, o jejichž správnosti je nutno pochybovat. Jednotlivé nesprávné formulace jsou možná vysvětlitelné nepozorností při psaní práce, avšak vyvolávají také otázku, zda autorka dané problematice skutečně rozumí.

Uvedme několik příkladů:

Str. 6, pozn. 2: Není pravda, že „jen několik folikul během života ženy dozraje:, je jich kolem 400.

Na str. 8 se uvádí, že „minimálně v polovině případů je problém na straně muže“, na str. 9 naproti tomu, že je „ve 40% příčina neplodnosti na straně muže“.

Str. 8: Spermogram je metoda vyšetření spermatu, ne stav jeho nízké kvality.

O tom, co Bůh myslel nebo nemyslel (str. 15), můžeme my lidé pouze spekulovat. Navazující citát z KKC 2391 však mluví o něčem jiném, totiž o pohlavních stycích před uzavřením manželství. Autorka jakoby předpokládá, že jsou konány jen pro vlastní rozkoš, a nebere v úvahu, že jejich motiv může být zcela jiný – projev a posilování společenství lásky a vzájemné sebevydanosti nesezdaného páru a touha po zplodění dítěte.

Tvrzení, že člověk nemůže o životě „rozhodovat podle své libovůle“ (str. 15), je časté klišé, jehož význam není vysvětlen. Musíme přece předpokládat, že rozhodnutí rodičů pro asistovanou reprodukci je vždy dobře uvážené, že dobře zvažují důvody pro i proti, už proto, že to je postup po různých stránkách velmi náročný. Ten fakt, že „jediným Pánem tohoto života je Bůh“ (tamtéž) nemusí být rozhodnutím pro asistovanou reprodukci vůbec popírán, zejména ne ze strany věřících rodičů, vždyť Bůh přece své dary vkládá do rukou člověku! Dar

Jméno: Vlasta Kopová

Datum narození: 15.2.1981

III. Ústní zkoušky ze s

1. opravná ústní zkouška ze s

Průběh: *Hlavní pří*

Sváto

Klasifikace: *dobře*

Datum zkoušky: *03.09.*

plodnosti, který člověk dostal od Boha, je tak závažný, že někteří se pro jeho realizaci odhodlají porušit i církevní zákaz!

Kapitola 2.1.1 Význam dítěte v Bibli na str. 16 mluví o plodnosti jako Božím daru a o neplodnosti, která je utrpením a která je chápána jako trest. Jestliže je na místě a je třeba mít děti, není to v moderní době právě argument pro používání metod asistované reprodukce?

Odstavec o panictví na str. 17 je nesprávný, věta „Dokonce Pavel panictví vyvyšuje nad manželství, podle něj je to 'lepší stav'“ je nepravdivé tvrzení, které z listů sv. Pavla nelze doložit. Toto musíme hodnotit jako autorčinu hrubou neznalost jednak biblického textu (1 Kor 7) a jednak teologické a církevní nauky o manželství.

Celá kapitola 2.1 o teologickém hledisku ve skutečnosti nevylučuje, aby člověk své poslání k plodnosti a svůj úkol mateřství a otcovství realizoval i způsobem méně obvyklým a méně bezprostředním, jestliže v důsledku nemoci neplodnosti nemůže jinak. Jestliže autorka práce metody asistované reprodukce zásadně odmítá, je třeba, aby pro svůj postoj uvedla zásadní argumenty a ne pouze bez dostatečného promyšlení opakovala slova církevních dokumentů.

Měla by vysvětlit, proč člověk nesmí vzít plození dětí do svých rukou, nebo přiznat, že jasný argument proti tomu schází. Podobně by měla ujasnit, jaký je rozdíl mezi situací manželů, u kterých je spojivý a plodivý smysl pohlavního aktu oddělen nemocí, a těch, kteří tyto dva smysly oddělují vlastní aktivitou.

Není zřejmé, jaký smysl v práci má kapitola 2.3.2 Ochrana lidského života na str. 23, která je argumentací proti umělému potratu.

Kap. 2.3.3 na str. 23 je argumentací proti heterolognímu umělému oplodnění. Znamená to, že homologní oplodnění by bylo přípustné? To text nevyjasňuje. Podobně i na str. 26,

Není pravda, že v umělém oplodnění „je plodivá síla násilně oddělována od aktu plození“ (str. 25), k oddělení došlo nemocí neplodnosti, ne násilným zásahem člověka.

Na str. 26 autorka práce uvádí, že je „pochopitelná a na jednu stranu oprávněná snaha těch rodičů, kteří se pokoušejí mít dítě nepřirozenou cestou“. Lze tedy tuto snahu jednoznačně mravně odsoudit? Toto je zásadní otázka a centrum celé etické problematiky, v ní je shrnuto téma celé práce, jak byla zadána. Je nutno, aby ji autorka práce při obhajobě vysvětlila a zaujala k ní stanovisko.

Jisté stanovisko je vyjádřeno v práci na str. 38 ve větě: „Řekne-li se *ne* a uvedou se argumenty, nezbyvá nic jiného, než se k *ne* vracet a argumenty opakovat a stále ochraňovat lidský život.“ Toto vyjádření je však nedostatečné, opakování argumentů nedává odpověď neplodným manželům, kteří svou životní situaci nechťejí nebo dokonce nemohou řešit adopcí. Úkol „ochraňovat lidský život“ je naprosto legitimní, ale lze jej přece splnit i při provedení umělého oplodnění.

Závěrečný citát z *Humanae vitae* na str. 38 se týká zabraňování početí, nikoliv asistované reprodukce.

Anglická anotace obsahuje četné jazykové nedostatky.

Problematika asistované reprodukce je i z hlediska etického značně komplikovaná. Od autorky práce, studentky KTF se očekává, že vezme tuto komplikovanost na vědomí, včetně toho, že zastánci asistované reprodukce pravděpodobně nejsou lidé hloupí nebo nezodpovědní a že jsou obeznámeni i s argumenty proti ní. Toto se v práci podařilo jen částečně, proto ji doporučuji k obhajobě jen s rozpaky.

V Praze 26.8.2008

Libor Ovečka, vedoucí bakalářské práce